

Projekt *Uczę historii i teraźniejszości* jest współfinansowany ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach programu *Szkoła uczyca się*.

II.11 III.13 DZISIAJ W BETLEJEM – NIEOCZYWISTOŚĆ MIASTA NARODZENIA

II.11 III.13. 1	Informacja dla nauczyciela	2
II.11 III.13. 2	Przebieg zajęć.	3
II.11 III.13. 3	Karta pracy ucznia.	5
II.11 III.13. 4	Materiały pomocnicze.	11

KODY QR DO MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

Kod QR nr 0
Materiał pomocniczy

Kod QR nr 1
Film. *Crush Course World History 223, Conflict in Israel and Palestine.*

Kod QR nr 2
Prezentacja *ppt. *Dzisiaj w Betlejem Nieoczywistość miasta Narodzenia.*

Kod QR nr 3
Film. *Dzisiaj w Betlejem. Miasto symbol nie tylko od religijnej strony.*

ZESZYT BLISKI WSCHÓD / AFRYKA

II.11 III.13 DZISIAJ W BETLEJEM – NIEOCZYWISTOŚĆ MIASTA NARODZENIA

II.11 III.13.1 INFORMACJA DLA NAUCZYCIELA

Proponujemy materiał, który stanowi konfrontację powszechnych wyobrażeń o znanym z kołęd Betlejem ze skomplikowaną rzeczywistością miejsca uwikłanego w codzienność konfliktu izraelsko-palestyńskiego.

Zagadnienie szczegółowe _____ II.11, III.13

Temat _____ Dzisiaj w Betlejem – nieoczywistość miasta Narodzenia

Czas realizacji _____ ⌚ 2 × 45 min.

Czego się dowiem? _____

- poznam fakty i postacie związane z historią konfliktu izraelsko-palestyńskiego,
- poznam przyczyny i skutki tego konfliktu,
- poznam sytuację geopolityczną Izraela i Państwa Palestyna (Autonomii Palestyńskiej),
- poznam pojęcia: brytyjskie terytorium mandatowe, deklaracja Balfoura, Hamas, historyczna Palestyna, intifada, mur bezpieczeństwa/apartheidu, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), porozumienia z Oslo, rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ 242, Strefa Gazy, syjonizm, Wschodnia Jerozolima, Wzgórza Golan, Zachodni Brzeg Jordanu.

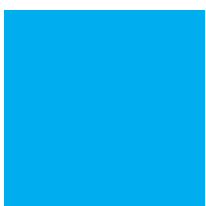
Dlaczego się tego uczyć? _____

- aby zrozumieć, na czym polega konfrontacja powszechnych wyobrażeń o Betlejem ze skomplikowaną rzeczywistością miejsca uwikłanego w codzienność konfliktu izraelsko-palestyńskiego,
- aby zrozumieć, na czym polega istota konfliktu (spór o ziemię, rywalizacja nacjonalizmów czy konflikt wyznaniowy?),
- aby zrozumieć przyczyny i skutki powstania muru, jego znaczenie praktyczne i symboliczne dla Palestyńczyków i Izraelczyków.

Metody pracy _____ • analiza ilustracji (praca z prezentacją) • praca z filmem/tekstem • rozmowa nauczająca • dyskusja.

Wyposażenie / materiały _____ • rzutnik multimedialny • powielone karty pracy ucznia • dostęp do internetu • smartfony uczniów z dostępem do sieci.

Działania poprzedzające _____ Poproś młodzież, aby obejrzała film *Crash Course World History 223, Conflict in Israel and Palestine* [tłum. *Konflikt izraelsko-palestyński*] trwający 12:52 min → ■■ Kod QR nr 1 Źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=1wo2TLlMhiw> [dostęp: 11.12.2022] Przypomnij o ustawieniu tłumaczenia napisów na język polski. Możesz również skorzystać z tłumaczenia transkrypcji filmu znajdującej się w materiale pomocniczym → ■■ Kod QR nr 0

Kod QR nr 0.

Kod QR nr 1.

II.11 III.13.2 PRZEBIEG ZAJĘĆ

Temat przewidziany na jedną jednostkę lekcyjną.

WSTĘP [🕒 5 min]

Zapytaj młodzież, jakie skojarzenia budzi w nich słowo Betlejem. Powinny pojawić się odniesienia do Bożego Narodzenia, miejsca narodzin Jezusa, żłóbka (stajenki, szopki), kołęd, gwiazdy betlejemskiej (komety i rośliny), hołdu trzech króli itd.

Zapytaj o krajobraz, w jakim zwykle wyobrażamy sobie scenę Narodzenia. Spróbujcie wspólnie ustalić, w jakim stopniu scena znana z sakralnych przedstawień (w malarstwie, rzeźbie) odpowiada rzeczywistości (ciepły klimat, pustynia).

ROZWINIĘCIE [🕒 40 min lekcji 1 + 35 min lekcji 2]
LEKCJA 1

Źródło 1. Prezentacja – → 📄 Kod QR nr 2
Wyświetl młodzieży prezentację. Nie podawaj autora ani tytułu ilustracji. Przechodząc od slajdu do slajdu,

stopniowo odsłaniaj całość ilustracji. Czytaj pytania umieszczone w poniższej tabeli. Poproś uczennice i uczniów o odpowiedzi.

	Slajd, pytanie	Odpowiedzi
1	Spróbujcie wspólnie przeanalizować treść jednej z kartek świątecznych. Co zwykle spodziewamy się zobaczyć na kartkach bożonarodzeniowych?	<ul style="list-style-type: none"> • św. Mikołaj/renifery, • choinka/prezenty/bombki, • żłóbek/stajenka/szopka, • neutralna treść (zimowy krajobraz, zwierzęta kojarzone z zimą itd.)
2	Co widzisz?	skały, pasące się owce
3	Co widzisz?	niebo
4	Co widzisz?	gwiazdę (betlejemską)
5	Co widzisz?	dwoje ludzi, prawdopodobnie Józefa i Maryję podróżującą na osie
6	Co widzisz?	mur, wieżę strażniczą
7	Jaka jest wymowa ilustracji? Jak była intencja autora? Jakie wrażenie chciał wywołać w odbiorcach? Co chciał wyrazić? Zaproponuj własny tytuł dla ilustracji.	<ul style="list-style-type: none"> – ilustracja ma negatywnie zaskakiwać odbiorcę; wywoływać wrażenie, że „coś jest nie tak”, powodować dyskomfort, – autor wyraża krytykę wobec istnienia muru oddzielającego Betlejem (szerzej: tereny na Zachodnim Brzegu Jordanu od terenów Izraela), – autor wyraża krytykę wobec muru jako narzędzia segregacji rasowej (apartheidu), – propozycje tytułu: Zamurowane Boże Narodzenie, Boże Narodzenie pod murem, Zmiana adresu Bożego Narodzenia
8	Autorstwo i tytuł kartki świątecznej	Banksy's Christmas card, <i>Joseph and Mary can't make it to Bethlehem</i> [tłum. Kartka świąteczna Banksy'ego, <i>Józef i Maryja nie mogą dotrzeć do Betlejem</i>] Źródło: https://www.facebook.com/PACE1948/photos/joseph-and-mary-cant-make-it-to-bethlehem-on-banksys-christmas-cardjoseph-and-ma/1490785861037952/ [dostęp: 11.12.2022].

Następnie poproś uczniów i uczennice, aby zapoznali się z treścią źródła 2 i udzielili odpowiedzi na pytania zawarte w zadaniu 1.

Kod QR nr 2.

Pozostałą część lekcji 1 możecie ewentualnie poświęcić na oglądanie filmu, któremu poświęcono lekcję 2. Sugerujemy obejrzenie filmu w całości. Pragniemy zauważyć, że pytania zawarte w zadaniu 2 przygotowano w taki sposób, aby można było dokonać selekcji fragmentów filmu i pracować tylko z pytaniami do wybranego wątku.

ROZWINIĘCIE.

LEKCJA 2 (KONTYNUACJA LEKCJI 1)

Podziel uczennice i uczniów na grupy odpowiadające wątkom tematycznym (Koegzystencja, Mur, Narodziny, Perspektywa Izraela). Zanim wspólnie obejrzyjecie film, poproś każdą z grup o zapoznanie się z pytaniami dotyczącymi każdego z wątków.

Poproś uczniów, aby podczas projekcji filmu zanotowali swoje odpowiedzi oraz odwołali się do materiału pomocniczego. Następnie zaproś przedstawicieli/przedstawicielki grup do zaprezentowania odpowiedzi.

ZAKOŃCZENIE [🕒 10 min]

Zapytaj uczniów i uczennice, jakie refleksje im się nasuwają po obejrzeniu filmu: Jakie mieliście początkowe wyobrażenia o Betlejem (Ziemi Świętej)? Jak one zderzyły się z rzeczywistością pokazaną w filmie? Poproś o wskazanie największych zaskoczeń/przykładów konfrontacji wyobrażeń z rzeczywistością.

II.11 III.13.3 KARTA PRACY UCZNIWA

II.11 III 13.3.1 LEKCJA 1

➔ Źródło 2. → ■■ Kod QR nr 2. Mapa. Izrael i Państwo Palestyna. Tereny okupowane przez Izrael (także tereny obecnego Państwa Palestyna) [stan z 2021 roku]

Opracowanie własne na podstawie:

https://1.bp.blogspot.com/-bLJdySJZSUK/YJ7vL2zoC6I/AAAAAAAAADaU/RgTtmBmLwcc4Gr2sYVfYMjkF1rVUoxwGQCLcB/GAsY-HQ/s0/2021-05-14_israel-palestine-control-map-2021.png [dostęp: 11.12.2022]

<https://www.worldatlas.com/maps/palestine> [dostęp: 11.12.2022]

ZADANIE 1

Na podstawie mapy i informacji zawartych w materiale pomocniczym, udziel odpowiedzi na pytania umieszczone w tabeli.

A	Jakie terytoria wchodzą w skład Państwa Palestyna?
B	Z jakimi państwami sąsiaduje Państwo Palestyna?
C	Czy na terenie Zachodniego Brzegu znajdują się osiedla żydowskie? Jeśli tak, jaki jest prawny status tych osiedli? (patrz: wytłuszczone fragmenty transkrypcji w materiale pomocniczym).

➔ Źródło 3. Reportaż. Marcin Gutowski, *Dzisiaj w Betlejem. Miasto symbol nie tylko od religijnej strony* [🕒 46:39 min] → 📱 Kod QR nr 2. Źródło: <https://tvn24.pl/programy/betlejem-miasto-symbol-nie-tylko-religijny-ra894580-2584341> [dostęp: 11.12.2022]

ZADANIE 2

Zanim przystąpicie do obejrzenia filmu, zapoznajcie się z pytaniami dotyczącymi każdego z wątków. Podczas oglądania filmu zanotujcie swoje odpowiedzi. Skorzystajcie z materiału pomocniczego. Pracując w grupach, wspólnie udzielcie odpowiedzi.

K O E G Z Y S T E N C J A

- Jakiej narodowości i wyznania są rodzice Teodoriusa?
- Jak długo, zdaniem rodziców Teodoriusa, trwa okres świąteczny w Palestynie?
- Przedstawicie ile wyznań chrześcijańskich obchodzą Boże Narodzenie w Betlejem/Palestynie?

- Co mówią rodzice Teodoriusa na temat współlistnienia wyznawców różnych wyznań w Betlejem?
- Czy ojciec Teodoriusa, Palestyńczyk, chrześcijanin, wymienia wyznawców wszystkich wyznań mieszkających w Ziemi Świętej?

- Czy w Szpitalu św. Rodziny w Betlejem przychodzą na świat tylko dzieci rodziców chrześcijan?

Kod QR nr 3.

	<ul style="list-style-type: none"> - Ensam spodziewa się bliźniąt. Jakie imię chciałyby nadać córce? - Czy jest to tradycyjne imię muzułmańskie?
	<ul style="list-style-type: none"> - Co mówi Ensam na temat daty porodu przypadającej na dzień Bożego Narodzenia?
	<ul style="list-style-type: none"> - Czy wypowiedzi Ensam i rodziców Teodoriusa są zgodne z obrazem Palestyny z początków XX wieku, o którym jest mowa w Crush Coourse History (patrz podkreślone fragmenty transkrypcji w materiale pomocniczym)?
	M U R
	<ul style="list-style-type: none"> - Wymień elementy struktury muru.
	<ul style="list-style-type: none"> - Czy mur, poza fizycznym rozdzieleniem dwóch społeczności, pełni funkcje, które moglibyśmy określić jako „psychologiczne”?
	<ul style="list-style-type: none"> - Jakie są praktyczne konsekwencje istnienia muru?

- Jakie ślady interwencji żołnierzy izraelskich na ulicach Betlejem pokazano w filmie?

- Na czym polega różnica w nazywaniu i postrzeganiu funkcji muru przez Izraelczyków i Palestyńczyków?

N A R O D Z I N Y

- Jak nazywa się zgromadzenie zakonne prowadzące dom dziecka w Betlejem?
- Jakiego wyznania jest to zgromadzenie?

- Czy udaje się ustalić tożsamość dzieci trafiających do domu dziecka?
- Jakie są przypuszczenia dotyczące pochodzenia dzieci?
- Jaki jest prawny status dzieci wychowywanych w domu dziecka prowadzonym przez siostry szarytki?

-
- Z czego wynika tak duża liczba porzucanych noworodków, trafiających do domu dziecka?
  - W jaki sposób wspólnota muzułmańska traktuje dzieci przebywające w domu dziecka, a jak później, gdy dorosną?
-

P E R S P E K T Y W A I Z R A E L A

- Jakie jest stanowisko izraelskiej rodziny z Jerozolimy w kwestii istnienia muru?
-

- Jakie jest stanowisko byłego izraelskiego żołnierza (który odbywał służbę na Zachodnim Brzegu) w kwestii izraelskiej polityki wobec Palestyńczyków?
-

- Czy jego zdaniem społeczeństwo izraelskie jest świadome rzeczywistej sytuacji Palestyńczyków, odseparowanych od niego murem?
-

- Kto jest narzędziem zastraszania Palestyńczyków?
-

➤ *Crash Course World History 223, Conflict in Israel and Palestine* [tłum. *Konflikt izraelsko-palestyński*]
 [🕒12:52 min] → 📄 Kod QR nr 1

„[0:00] Cześć, jestem John Green, z tej strony Crash Course World History, a dzisiaj porozmawiamy o Izraelu i Palestynie, miejmy nadzieję, bez wojny na argumenty w wątku poniżej.

[0:07] Ktoś powie: „Tak, tak, panie Green, wiele pan wymaga, ale ta walka przecież trwa tysiące lat”.

[0:12] Tylko że tysiące lat temu... islam jeszcze nie istniał, więc nie. Ta walka nie trwa tysiące lat. Pozwolę sobie również zauważyć, że w ciągu ostatnich kilku dekad bardzo niewiele z konfliktu między Izraelem a Palestyną dotyczyło, na przykład, teologicznych różnic między islamem¹ a judaizmem¹.

[0:28] W tym konflikcie nikt nie spiera się o to, czy najważniejsi prorocy wywodzili się od Izaaka (syna Abrahama, którego uznaje się za protoplastę narodu żydowskiego), czy od Ismaela (również syna Abrahama, którego uznaje się za protoplastę wyznawców islamu), prawda? Nie chodzi o to, czy pościć podczas Jom Kipur² czy Ramadanu³.

[0:36] W konflikcie izraelsko-palestyńskim chodzi (przede wszystkim) o ziemię. Przedstawianie go jako „wiecznego” lub „religijnego” sprawia, że wydaje się on nierozwiązywalny, a szczerze mówiąc, tak nie jest.

[0:44] Większość historyków umieszcza genezę tego konfliktu pod koniec XIX wieku. I zamiast mówić o religii, pójdźmy śladem historyków takich jak James Gelvin i omówmy rywalizujące nacjonalizmy.

[1:03] OK, więc pod koniec XIX wieku imperium osmańskie (tureckie) rządziło terenami, które obecnie określamy jako Palestyna.

[1:09] Według osmańskich zapisów z 1878 roku,

mieszkańcy Palestyny składali się w 87 % z muzułmanów, 10 % z chrześcijan i 3 % z żydów⁴.

[1:16] Powszechnie używanym językiem dnia codziennego był arabski. W samej Jerozolimie populacje religijne były mniej więcej równej wielkości.

[1:22] Aby dać Wam poczucie życia w Palestynie pod osmańskim panowaniem, przytoczę przykład Wasifa Jawhariyyeha. Był on arabskim muzykiem, prawosławnego wyznania. Dorastał w Jerozolimie w pierwszej dekadzie XX wieku.

[1:30] W szkole uczył się Koranu. Świętował zarówno Paschę (żydowskie święto), jak i Id-al-Fitr (muzułmańskie święto na zakończenie Ramadanu) wspólnie ze swoimi żydowskimi i muzułmańskimi sąsiadami.

[1:36] Krótko mówiąc, Palestyna pod osmańskim panowaniem była miejscem, w którym pokojowo żyli ludzie różnych wyznań religijnych.

[1:43] Koniec XIX wieku był złotym okresem europejskiego nacjonalizmu. Pod tym względem żadne inne miejsce nie mogło konkurować z cesarstwem austro-węgierskim pod panowaniem Habsburgów. W jego granicach żyło co najmniej 10 różnych narodów i wszystkie one chciały mieć własne państwa.

[1:54] W tym hipernacjonalistycznym imperium żył żydowski dziennikarz, **Theodor Herzl**, który miał nadzieję, że (mieszkający w europejskich państwach) Żydzi mogą zasymilować się z europejskimi narodami.

[2:01] Wkrótce uznał, że naród żydowski powinien opuścić Europę i osiedlić się we własnym państwie.

[2:06] (Zapoczątkowana przez Herzla) koncepcja żydowskiego nacjonalizmu zyskała nazwę **syjonizm**.

[2:10] Należy pamiętać, że większość syjonistów (zwolenników syjonizmu) była świeckimi Żydami, więc wyobrażali sobie Izrael jako państwo, które będzie bardziej dla Żydów (wy-

Kod QR nr 1.

1. Dominującym wyznaniem (choć nie jedynym) wśród mieszkańców Izraela jest judaizm.
2. Jom Kipur – judaistyczne święto stanowiące zakończenie dziesięciodniowego cyklu pokuty, rozpoczynającego się od Rosz Ha-Szana.
3. Ramadan – święty miesiąc w kalendarzu muzułmańskim, okres postu i szeroko pojmowanej wstrzemięźliwości.
4. Polska pisownia słów „Żyd”/”żyd” została wyjaśniona w materiale I.13/I.9.

znających judaizm, niewierzących itd.), niż jako państwo żydowskie (w rozumieniu: państwo religijne/wyznaniowe).

[2:18] W 1917 r. rząd brytyjski, mając nadzieję na uzyskanie poparcia narodu żydowskiego, wydał tzw. **Deklarację Balfoura**, w której obiecano:

[2:23] „Ustanowienie w Palestynie narodowego domu dla narodu żydowskiego”.

[2:27] Odważna obietnica, biorąc pod uwagę, że (w 1917 r.) Palestyna nadal była formalnie osmańska, ponieważ imperium osmańskie nie przegrało jeszcze I wojny światowej.

[2:33] Oczywiście wkrótce imperium osmańskie przegrało, ale okazało się, że Brytyjczycy za dużo obiecują, jeśli chodzi o Palestynę,

[2:39] ponieważ rok przed ogłoszeniem Deklaracji Balfoura Brytyjczycy potajemnie obiecali Francuzom podział terytoriów arabskich. W tym zaplanowanym podziale Brytyjczycy mieli zatrzymać dla siebie Palestynę.

[2:46] Co więcej, w 1915 r., inni brytyjscy urzędnicy obiecali władcy Mekki⁵, Sharifowi Husseinowi, że będzie rządził państwem arabskim, włącznie z terenami Palestyny. Warunkiem było poprowadzenie arabskiego powstania przeciwko osmańskim rządom, co Hussein szybko zrealizował.

[2:59] Z tego wynika, że Brytyjczycy obiecali terytoria Palestyny jednocześnie władcy Mekki, sobie samym i syjonistom. Czy to mogło się nie udać?

[3:07] Więc wkrótce po zakończeniu I wojny światowej Brytyjczycy ustanowili **terytorium mandatu** w Palestynie z myślą, że będą nią zarządzać, dopóki Palestyńczycy nie będą gotowi do samostanowienia, [...]

[3:22] W międzyczasie Brytyjczycy utworzyli oddzielne instytucje dla chrześcijan, żydów i muzułmanów, utrudniając współpracę palestyńskim chrześcijanom i muzułmanom

[3:30] i jednocześnie ułatwiając sobie, posługując się cytatem, „podzielenie i rządzenie” mieszkańcami Palestyny. Ponownie, czy to mogło się nie udać?

[3:37] W międzyczasie Brytyjczycy próbowali dotrzymać obietnicy zawartej w Deklaracji Balfoura, by, cytując, „ułatwić żydowską imigrację (do Palestyny) na odpowiednich warunkach”.

[3:44] W latach 1920–1939 liczba ludności żydowskiej w Palestynie wzrosła o ponad 320 000 osób.

[3:52] W rzeczywistości, do 1938 r., Żydzi stanowili nieco poniżej 30 % populacji Palestyny.

[3:56] Rosnąca populacja żydowska skupiała swoją uwagę na kupowaniu ziemi od nieobecnych palestyńskich arabskich właścicieli ziemskich, a następnie eksmisji palestyńskich rolników, którzy na niej mieszkali i pracowali.

[4:05] Kontrolując zarówno ziemię, jak i siłę roboczą, napływający Żydzi mieli nadzieję na ustanowienie bezpieczniejszej społeczności w Palestynie. Oczywiście praktyki te zwiększyły napięcia między żydowskimi przybyszami a palestyńskimi Arabami w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku.

[4:17] W tym czasie palestyńscy Arabowie zaczęli myśleć o sobie jako o narodzie palestyńskim. To rosnące poczucie nacjonalizmu eksplodowało w 1936 r., kiedy Palestyńczycy zbuntowali się przeciwko Brytyjczykom.

[4:27] Z pomocą żydowskich milicji Brytyjczycy brutalnie stłumili palestyńską rewoltę. W następstwie (tych wydarzeń) Brytyjczycy wydali białą księgę,

[4:35] ograniczając żydowską imigrację do Palestyny. Wezwali również do ustanowienia wspólnego państwa Arabów i Żydów w Palestynie w ciągu dziesięciu lat.

[4:42] W rezultacie nikt nie był zadowolony. Syjoniści wyrażali gniew wobec Wielkiej Brytanii za ograniczenie żydowskiej imigracji w czasie, gdy Żydzi szczególnie potrzebowali opuścić Europę⁶.

[4:50] Z kolei arabscy Palestyńczycy byli niezadowoleni z perspektywy kolejnej dekady oczekiwania na powstanie państwa.

[4:55] A później nadeszła II wojna światowa, która w Palestynie była stosunkowo spokojnym okresem. [4:58] Po zakończeniu II wojny światowej napięcia powróciły. Brytyjczycy zdali sobie sprawę, że terytoria mandatowe takie jak Palestyna przysparzają znacznie więcej kłopotów niż są warte, więc przekazali kwestię Palestyny nowo utworzonej Organizacji Narodów Zjednoczonych. [...]

5. Mekka – kolebka islamu, najświętsze miasto i cel pielgrzymek muzułmanów.

6. Po dojściu do władzy nazistów w Niemczech i faszystów we Włoszech nasiliły się prześladowania wobec obywateli żydowskiego pochodzenia, co zmusiło wielu Żydów do emigracji.

[5:14] **Tak więc w listopadzie 1947 r. Organizacja Narodów Zjednoczonych przegłosowała podział Palestyny na dwa odrębne państwa: palestyńskie i żydowskie.**

[5:21] **Plan podziału przewidywał powstanie dwóch państw mniej więcej równej wielkości, ale ich granice wyglądały jak puzzle.** Chodzi mi o to, że patrząc na tę mapę nie myślisz: „Tak, to zadziało!”

[5:31] Oczywiście nie zadziało i wkrótce po ogłoszeniu planu w 1948 r. wybuchła sprytnie nazwana **wojna arabsko-izraelska**, z Izraelem po jednej stronie, a Palestynczykami i wieloma państwami arabskimi po drugiej.

[5:40] Izraelczycy zwyciężyli, a kiedy w 1949 r. podpisano rozejm, Izrael zajął o jedną trzecią ziemi więcej, niż miały na mocy propozycji ONZ.

[5:48] W międzyczasie Jordania kontrolowała, a później anektowała (zajęła) Zachodni Brzeg (Jordanu) i starą część Jerozolimy, a Egipt kontrolował Strefę Gazy.

[5:56] **Ponad 700 000 Palestynczyków (Arabów palestyńskich) opuściło swoje domy, zostając uchodźcami w sąsiednich krajach arabskich.**

[6:01] **Dla Izraelczyków był to początek ich narodu;**

[6:04] **dla Palestynczyków była to „nakba” – katastrofa, ponieważ stali się bezpaństwowcami.**

[6:09] W ciągu następnych 18 lat nie było zmian terytorialnych. W 1967 roku, Izrael i kilka państw arabskich ponownie przystąpiło do wojny. [6:16] Nazywano ją **wojną sześciodniową**, ponieważ – jak się domyślicie – trwała sześć dni. Izrael zwyciężył, a następnie przejął kontrolę nad Zachodnim Brzegiem, Strefą Gazy, Półwyspem Synaj i Wzgórzami Golan.

[6:25] Tak więc propozycja z 1947 r. wyglądała tak, a w 1967 r. wszystko wyglądało tak.

[6:30] Później ONZ uchwaliła **Rezolucję 242**, [...] która nakreśliła podstawowe ramy dla osiągnięcia pokoju,

[6:37] zakładające wycofanie się Izraela ze zdobyte-

go podczas wojny terytorium oraz uznanie prawa do istnienia zarówno państwa palestyńskiego, jak i izraelskiego przez wszystkich uczestników wojny.

[6:45] To oczywiście się nie stało.

[6:48] **Po wojnie szerszy konflikt izraelsko-arabski przekształcił się w konflikt ściśle izraelsko-palestyński.** Jest to dobry moment, aby zauważyć, że nie wszyscy muzułmanie są Arabami, nie wszyscy Arabowie są Palestynczykami i nie wszyscy Palestynczycy są muzułmanami.

[7:01] Na przykład, istnieje znacząca mniejszość chrześcijańska wśród Palestynczyków. Palestynczyk to słowo używane dla opisanego tożsamości etnicznej tych, którzy historycznie mieszkali w Palestynie.

[7:09] Na przykład wielu chrześcijan było członkami **Organizacji Wyzwolenia Palestyny (OWP)**, utworzonej w 1964 r. i kierowanej przez Jasera Arafata.

[7:16] OWP nadzorowała grupy partyzanckie, które atakowały żydowską ludność cywilną, ale także stosowała podejście pokojowe, próbując doprowadzić do utworzenia państwa palestyńskiego.

[7:23] W międzyczasie rząd izraelski zaczął zakładać **żydowskie osiedla na terenach, które były kiedyś terytorium palestyńskim – we Wschodniej Jerozolimie, na Zachodnim Brzegu i w Strefie Gazy.**

[7:32] **Obecnie na Zachodnim Brzegu jest ponad 350 000 żydowskich osadników, a we Wschodniej Jerozolimie ponad 200 000. Według prawa międzynarodowego osiedla te są nielegalne,**

[7:42] **ale Izrael kontrargumentuje twierdząc, że tak naprawdę nie są one nielegalne ponieważ Palestyna tak naprawdę nie jest państwem⁷.**

[7:47] Pod koniec lat 80. Palestynczycy rozpoczęli pierwszą **intifadę**, co dosłownie oznacza „otrząśnięcie się”.

[7:52] Zaczęło się od bojkotu (tu: niekupowania) izraelskich produktów i usług oraz odmowy płacenia izraelskich podatków. Kiedy izraelskie siły zbrojne rozprawiły się z protestującymi, doszło do aktów przemocy.

[8:01] Pierwsza intifada zaowocowała powstaniem **Hamasu⁸**, który w 1993 roku przeprowadził pierwszy samobójczy zamach bombowy w Izraelu.

[8:07] Hamas zyskał poparcie Palestynczyków częściowo dzięki konfrontacyjnemu, przemocowemu

7. Palestyna (Państwo Palestyna, do 2013 r. Autonomia Palestyńska) jest państwem częściowo uznawanym powstałym na obszarze historycznej Palestyny. Przy czym historyczna Palestyna obejmowała znacznie szerszy obszar niż samo państwo palestyńskie.

8. Hamas – organizacja polityczna, militarna i terrorystyczna, skrzydło Bractwa Muzułmańskiego w Palestynie. Organizacja ta odwołuje się do palestyńskiego nacjonalizmu, fundamentalistycznego sunnickiego islamu.

czy wprost terrorystycznym metodom działania, ale głównie dzięki projektom pomocy społecznej w Gazie. Zbudował i urządził szkoły, meczety i kliniki.

[8:16] Najważniejszym dziedzictwem pierwszej intifady było zainicjowanie rozmów pokojowych między Palestyńczykami i Izraelczykami.

[8:21] Doprowadziły one do zawarcia **porozumień z Oslo** i procesu pokojowego, opartego na [...] rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ 242.

[8:28] Było wiele problemów do rozwiązania – odkładając na bok pytanie, jak stworzyć dwa państwa, których granice nie wyglądają jak puzzle,

[8:34] była **kwestia żydowskiego osadnictwa (na terenach wcześniej należących do Palestyńczyków) oraz prawa uchodźców palestyńskich i ich potomków do powrotu do Palestyny**.

[8:40] Prawa do (źródeł) wody, które są wielką sprawą w tej części świata itd. To jest bardzo skomplikowane!

[8:46] A potem przyszły rozmowy Clintona⁹. Czas na tzw. List Otwarty!

[8:49] Ale najpierw zobaczmy, co jest wewnątrz globusa. O popatrzcie! To zbiór amerykańskich prezydentów. List otwarty do Billa Clintona:

[8:56] Hej, Bill, więc twoje rozmowy prawdopodobnie zbliżyły się bardziej niż kiedykolwiek w najnowszej historii do faktycznego porozumienia pokojowego między Izraelczykami a Palestyńczykami.

[9:04] Premier Izraela Ehud Barak był skłonny oddać więcej ziemi, do której obecnie zgłasza roszczenia Izrael, niż kiedykolwiek w przeszłości; nawet Jasir Arafat był zaskoczony.

[9:12] Chociaż nie wszystkie kwestie zostały poruszone, zdecydowanie zbliżałeś się do czegoś.

[9:15] Ale w końcu tak się nie stało i od tego czasu [...] sprawy stawały się coraz gorsze, gorsze i gorsze. Co najgorsze, był to ten moment, którym zapisałeś się w historii. [...]

[9:40] Tak więc rozmowy Clintona zakończyły się fiaskiem; rząd Ehudy Baraka został osłabiony. Następnie we wrześniu 2000 r. kandydat na premiera, **Ariel Szaron, poprowadził grupę 1000**

uzbrojonych strażników na Wzgórze Świątynne na Starym Mieście w Jerozolimie.

[9:52] Dla muzułmanów, Wzgórze Świątynne, a przede wszystkim znajdujący się tam Meczet Al-Aksa, jest trzecim najświętszym miejscem islamu, zaraz za Kaabą w Mekce i Meczetem Proroka w Medynie.

[9:59] I jest to (także) najświętsze miejsce judaizmu. Krótko mówiąc, jest to dość drażliwe miejsce, aby wprowadzić na nie tysiąc uzbrojonych strażników.

[10:06] Wydarzenia te wywołały masowy protest, który ostatecznie doprowadził do znacznie brutalniejszej **drugiej intifady**, w której ostatecznie zginęło ponad trzy tysiące Palestyńczyków i tysiąc Izraelczyków.

[10:15] W 2002 roku Izraelczycy, twierdząc, że działają w obronie (swojej) ludności cywilnej, rozpoczęli budowę **muru wokół Zachodniego Brzegu. Zamiast podążać za granicami ustanowionymi po wojnie (sześciodniowej), bariera została zbudowana tak, aby objąć wiele (nowopowstałych) izraelskich osiedli (czyli, aby znalazły się one) po izraelskiej stronie (muru).**

[10:28] Dla Izraelczyków mur służył samoobronie; dla Palestyńczyków miał na celu nielegalną grabież (ich) ziemi.

[10:33] Później, w 2005 roku, zmarł Jasir Arafat, a w wyborach wkrótce potem Hamas zdobył większość miejsc w parlamencie¹⁰.

[10:41] Od tego czasu Hamas i władze Autonomii Palestyńskiej w pewnym sensie podzieliły się zarządzaniem państwem palestyńskim, i od tego momentu jest ono, w pewnym sensie, źle zarządzane.

[10:48] **W ciągu ostatnich dziesięciu lat Hamas często przeprowadzał ataki raketowe na teren Izraela; Izrael odpowiadał rozszerzonymi i niezwykle brutalnymi inwazjami na terytorium Palestyny, w wyniku których zginęło tysiące Palestyńczyków. Wielu z nich to bojownicy, ale także wielu (z nich to cywile).**

[11:02] Obie strony twierdzą, że odpowiadają na prowokacje drugiej strony. Znaczna część konfliktu odzwierciedla konsekwentny brak zrozumienia [...] zasadności narracji drugiej strony.

[11:11] Jeśli chodzi o Palestynę, narodowi palestyńskiemu odmawiano państwa nie tylko od momentu powstania państwa Izrael, ale także przez dzie-

9. Bill Clinton, prezydent USA w latach 1993–2001.

10. Państwo Palestyna posiada jednoizbowy parlament.

sięciolecia wcześniej. Teraz (Palestyńczycy) żyją pod okupacją wojskową.

[11:22] I to wszystko prawda.

[11:23] Zdaniem Izraela naród żydowski oczywiście potrzebuje ojczyzny, którą ustanowiła Organizacja Narodów Zjednoczonych.

[11:28] I z pewnością Izrael nie jest pierwszym państwem narodowym, które skonsolidowało i zwiększyło swoje terytorium poprzez zwycięstwo militarne. I musi chronić swój naród przed wieloma aktywnymi zagrożeniami ze strony sąsiadów.

[11:38] To też prawda!

[11:39] Ważne jest, aby zrozumieć wewnętrzną logikę tych konkurujących ze sobą nacjonalistycznych wizji.

[11:44] Aby zarówno syjonistyczne jak i palestyńskie wizje narodowe mogły się w końcu zrealizować, konieczne jest zrozumienie prawa każdej ze stron do istnienia i zasadności ich narracji historycznych.

[11:54] Ale te problemy nie liczą sobie tysięcy lat i nie są trudne do rozwiązania. Pojawiły się w okresie sprawowania brytyjskiego mandatu w Palestynie.

[12:00] Miejmy nadzieję, że zrozumienie, że nie jest to niekończąca się wojna religijna, przybliży nas do zakończenia konfliktu. [12:08] Dzięki za oglądanie. Do zobaczenia w przyszłym tygodniu.

[12:10] Crash Course jest kręcony tutaj, w studiu Chada i Stacy Emigholza w Indianapolis, a jest to możliwe dzięki naszym subskrybentom na Subbable, więc dziękujemy wam wszystkim.

[12:17] Przy okazji, jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o Izraelu i Palestynie, nasi przyjaciele z Thought Café nakręcili serię filmów; możesz również znaleźć link do nich w informacjach video poniżej”.

Tłumaczenie własne

➔ Źródło: https://www.youtube.com/watch?v=Iwo2TLLM-hiw&t=5s&ab_channel=CrashCourse

[dostęp: 11.12.2022]

DLA ZAINTERESOWANYCH

Organizacja byłych żołnierzy izraelskich – aktywistów, działających na rzecz zakończenia okupacji terytoriów palestyńskich przez Izrael.

<https://www.breakingthesilence.org.il/about/organization>

OCHA – United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej), WEST BANK Access Restrictions June 2020 (tłum. Zachodni Brzeg Jordanu - restrykcje dotyczące dostępu, sytuacja w czerwcu 2020)

https://www.ochaopt.org/sites/default/files/westbank_a0_25_06_2020_final.pdf